

JAK SE DĚLÁ VÝSTAVA

Co je galerie už víš, dokonce si svou vlastní zakládáš, a také jste se třídou jistě už v některé byli. Galerii – budov, ve kterých jsou shromážděna a vystavována umělecká díla, je v naší zemi mnoho. Mít vlastní, regionální galerii je věcí cti každého většího města. Proto jistě víš, která galerie je v ČR nejnámější a největší a která je nejbliže od místa, kde bydlíš.

Umělecká díla jsou shromažďována přehledně a tematicky a obdobně jsou uspořádány i krátkodobější výstavy. Galerie mají proto předem určený **program** na celý rok tak, aby návštěvníky zaujal obsahem, formou a v neposlední řadě možností poznat tvorbu konkrétních výtvarných umělců. Zahájení výstavy – **vernisáž** – je slavnostní chvíle, na kterou jsou zváni hosté a která je spojena nejenom s představením autora, ale také s kratším koncertem či recitací.

Na výstavu jsme se připravovali celý rok. Máš svoji kartotéku plnou reprodukcí a vlastních obrázků. Musíš se nejprve rozhodnout, jak výstavu tematicky uspořádáš, protože nelze vystavovat vše, co máme nebo co nás napadne. Domluv se i se spolužáky, aby výstava byla ve vybraném tématu bohatší.

Téma výstavy vybírej podle jednoho z hledisek: např. Člověk a jeho činnosti, Portrét, Věci, Příroda apod..., anebo zvol uspořádání podle jedné z výtvarných technik: kresba, malba, grafika, prostorové práce, kombinované techniky.

Některé obrazy se upravují do **pasparty**. Stačí, když použiješ čistý bílý papír, na který obrázky horním okrajem přilepíš.

Na vybrané místo (po domluvě s vyučujícím) obrazy umístíte. I v rozvěšování obrazů musí být dodržován řád (kompozice). Chaotické uspořádání (nejenom na výstavě, ale i doma) rozptyluje pozornost a vyvolává neklid. Proto se snažte komponovat obrazy podle myšlených linií – os tak, jak ukazují ilustrace vedle. Malé obrázky dávejte do výše očí!

Než pozveme návštěvníky na vernisáž, určíme:

- scénář výstavy (co budeme vystavovat a v jakém pořadí),
- vybereme exponáty (obrazy, sochy),
- upravíme (adjustujeme) exponáty (pasparty, rámy),
- umístíme je na stěnu nebo do prostoru s ohledem na vhodnou skladbu (kompozici).

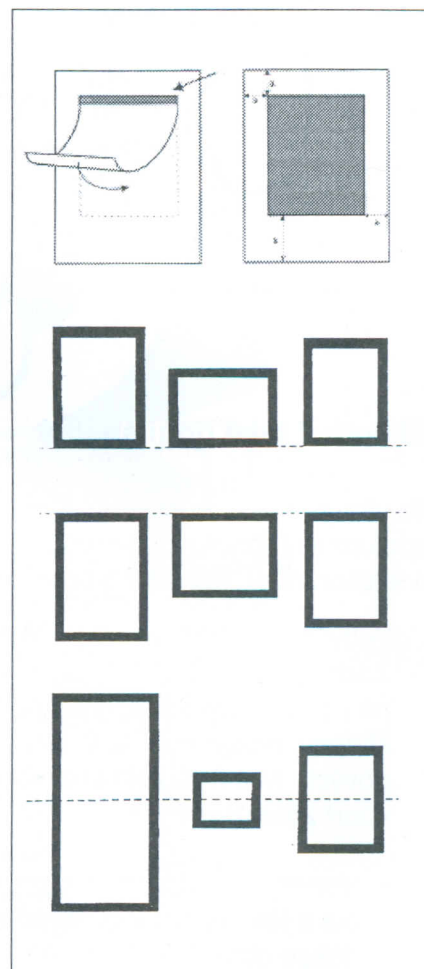
Nesmíme:

- vystavit vše, co máme po ruce a co nás napadne,
- vystavit ušpiněné, neupravené exponáty,
- připeňovat exponáty pomocí připínáček a velkých hřebíků,
- zaplnit všechna volná místa bez ohledu na velikost exponátů a celkovou kompozici.

Vernisáž připravujte společně. Je třeba vymyslet obsah pozvánky a určit jednoho z vás, který o výstavě promluví a přivítá návštěvníky. Nezapomeňte na hudební vystoupení, recitaci nebo přečtení podobné hluboké pravdy, jakou vyslovil v roce 1934 malíř Josef Čapek:

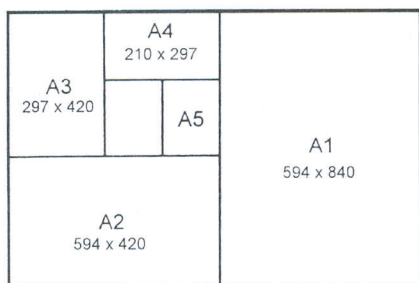
„Všechny naše city, naše radosti i bolesti...to všechno v sobě nese umění. Náš smích a pláč, dětství i stáří, naše lásky, naše vzpory i usmíření, naše všednosti i naše svátky, prohry i vítězství, naše hříchy i naše slávy, to všechno je obsahem, slovem, zvukem a tvarem umění. Jak tedy může něco, co od začátku až do konce je naší věcí – věcí jednoho každého z nás a všech lidí – se nás netýkat!...

Umění je natolik výrazem člověka a života a – zdůrazňuji – řádu, že opravdu hluboce, až od základu obohacuje, rozšiřuje a dořešuje náš život.“ (Co má člověk z umění, úryvek z delšího textu z roku 1934)

CO JSME SE NAUČILI

- **abstraktní umění** - (jiné názvy: bezpředmětné, nefigurativní, nezobrazující); umění, které nezobrazuje postavy ani předměty, ale pouze výtvarné prvky: linie, plochy a barvy
- **barvy teplé** - připomínají oheň, zářivé slunce, zemi (žlutá, oranžová, červená, hnědá); **studené** - připomínají vodu, sníh, led (modrá, zelená a jejich odstíny)
- **barvy doplňkové** leží na barevném kruhu vždy proti sobě. Tvoří dvojice, z nichž jedna barva je **základní** (nelze ji nijak namíchat) a druhá **podvojná** (vzniká „smíšením“ zbývajících dvou barev základních). Dvojice doplňkových barev jsou: červená + zelená, modrá + oranžová, žlutá + fialová.
- **comics** [komiks] - příběh vyprávěný drobnými obrázky a stručným vepsaným textem, známým pod přezdívkou „bublíny“
- **dekoláž** - opak koláže. Vzniká strháváním vrstev nalepených na sobě tak, aby prosvítaly spodní tvary a obrazy.
- **dekor** - zdobný, okrasný, zkrášlující prvek
- **formát** - rozměr, tvar papíru; normalizované rozměry jsou:

- **frotáž** - zobrazení hrubého povrchu předmětu, které vzniká na přiloženém papíru přetíráním ploškou měkkého kreslicího materiálu (křída, rudka, voskovka, pastelka)
- **galerie** - budova nebo prostory, kde jsou vystavena umělecká díla. Nejznámější a největší v ČR jsou Národní galerie v Praze a Moravská galerie v Brně.
- **grafika** - společný název pro různé způsoby rozmnožování obrazů tiskem v malém počtu. Tisk se uskutečňuje pod tlakem z kovové, kamenné, dřevěné či PVC desky, na které umělec vytvořil obraz. Této desce se říká **matrice**. Výsledný otisk se nazývá **grafický list**.
- **horizont** - obzor
- **kaširování** - ve školní výtvarné výchově znamená práci s papírovou hmotou (papír – většinou novinový – navlhčený řídkým tapetovým lepidlem). Touto hmotou lze na pevném podkladě nebo kostře vytvářet reliéfy a prostorové útvary.
- **keramika** - název pro sušené a vypálené předměty vyrobené z hlíny a upravené speciálním způsobem. Na vypalování je nutná pec, která dosáhne vysoký žár v rozmezí 700 - 1300° C.
- **koláž** - výtvarná práce, která vzniká vlepováním různých druhů papíru či textilu do obrazu
- **kolorování** - vybarvování ploch v kresbě (např. ilustrace)
- **kompozice** - skladba. Ve výtvarném umění jde o uspo-

řádání ploch, barev nebo prostorových útvarů do působivého celku. Kompozice může vyvolávat pocit klidu i pohybu. Může být symetrická (podél osy souměrnosti) nebo asymetrická (nepravidelná).

- **kontrast** - protiklad, opak. Ve výt. umění se jedná o **kontrast barevný** (barva sytá/bledá, tmavá/světlá, dvojice b. doplňkových), **světelný** (světlo/stín), **tvárový** (plocha/linka, velký/malý) a **lineární**.
- **kvaš** - malba vodovými, přitom však hustými krycími barvami. Lze jej vytvořit akvarelem s přidáním běloby.
- **linoryt (linořez)** - grafická technika. Obrázek se ryje nebo řeže speciálními noži, dnes většinou do podlahové krytiny PVC. Tisknou vyvýšené plochy, proto se tomuto druhu grafiky říká tisk z výšky.
- **malířský rukopis** - způsob kresby nebo malby typický pro jednotlivé umělce. Tahy tužkou nebo štětcem jsou stejně charakteristické pro autora jako jeho či písmo - rukopis.
- **matrice** - viz heslo grafika
- **objekt** - prostorový výtvarně zpracovaný předmět; často vzniká z odpadových materiálů
- **osa souměrnosti** - je myšlená čára, kterou si představujeme uprostřed souměrného tvaru. Osa souměrnosti půlí plochu na dvě stejné – souměrné – části.
- **pasparta** - široký papírový rámec kolem kresby či malby. Chrání před poškozením a současně vyplňuje místo mezi rámem a výtvarným dílem. Bývá dvojí, s výřezem na přední straně. Paspartujeme kresby, grafické listy, akvarely, pastely.
- **piktogram** - jednoduché, každému srozumitelné znázornění, které nahrazuje nápisy (např. telefonní sluchátko označuje místo, odkud lze telefonovat). Jsou nezbytné např. v metru, na letištích, nádražích atp. Piktogramy mají mezinárodní charakter.
- **plakát** - druh užité grafiky; výtvarně řešená tiskovina obvykle větších rozměrů sloužící k informačním účelům. Měl by být jednoduchý a výstižný.
- **reliéf** - sochařský tvar, který vystupuje jen zčásti z rovné (základní) plochy. Vyvolává dojem prostoru. Podle toho jak vysoko se vynořuje, mluvíme buď o reliéfu nízkém (např. mince), nebo vysokém (např. na průčelí staveb).
- **rezerváž** - výtvar. technika; krycí hmotou (např. klovatinou nebo voskem), se vytváří kresba na světlý podklad. Po následném pomalování (barvou nebo suchým pastelem) a případném odstranění krycího materiálu zůstává bílá stopa - **negativní kresba**. Původ v lidovém umění (modrotisk).
- **stylizace** - zjednodušení. Obraz předmětu obsahuje pouze podstatné části skutečnosti, tzv. schemata.
- **symetrie** - souměrnost, rovnováha
- **urbanismus** - obor architektury sledující zakomponování staveb do prostředí krajiny, města, obce
- **valér** - odstín; vzniká přidáním černé nebo bílé do barvy, která je pak tmavší nebo světlejší. Výchozí barevný tón se přitom nemění.
- **vernisáž** - slavnostní zahájení výstavy spojené s proslovem o díle autora a s hudeb. či liter. vystoupením
- **výtvarná zkratka** - zjednodušení tvaru nebo pohybu do charakteristické podoby
- **zátiší** - zobrazení předmětů náhodně nebo záměrně seskupených

